

הטלפון היורד לחיינו ומושב של צימחונים

שאינם יכולים לסבול ריח שישליק וקבאב

צימחונים רועים באחו

אוטובוס של אגד נעצר בחריקה על כביש צפת-עכו וממנו ירד כותב הטורים הללו במכנסי ג'ינס כחולים וחולצה לבנה מופשלת שרועלים. שערותיו הבלתי-סרוקות התברדו ברוח הגלילית, כדגל אמריקאי חסר כוכבים על פיסגת הבית הלבן, בצעדים מאוששים פנה בשביל המוביל למושב הצימחונים, עמירם.

אתם בחדאי תשאלו, למה להם לצימחונים כפר מיוחד? התשובה היא פשוטה: למה לא? לעולי בוקובינה מותר שיזיה להם כפר מיוחד? ולצירים מותר? וליוצאי אצ"ל מותר? או למה שלא יהיה כפר מיוחד בשביל הצימחונים, עם קצת עשב ירוק, עם מים זכים, עם פרפר המרפרף קלות מעל לעלי חסה?

צריך להבין שקשה להם לצימחונים האלו לחיות בין אוכלי-בשר כמו שקשה לקרמוניסט לגור בכנסיה. אפשר להחזיק מעמד יום, שבוע, חודש, שנה, עשר שנים, מאה שנה, אבל לא לאורך ימים. תמיד מגיע רגע בו הצימחוני שואל את עצמו: "להיות או לחיות?" אם הוא אומר לא, הוא מיד רץ לאטו הכי קרוב, קונה חצי קילו סטיק-פילה ושלוש על ישראל. אבל אם הוא מתעקש ואומר להיות, אז אין לו ברירה אלא לצאת ולהצטרף לכפר הצימחונים, איפה שלא מובלים את העשב בזבל חימי, לא מרססים בפתריות ולא מפזרים בשדות גרגירי-חיסה טבולים בצלילים, כרעל נגד עכברים.

החלילו של מושב הצימחונים — באותם הימים, כאשר גילו פיתאום שבציר הכל הולך ונהיה בשרי יותר ויותר ואפילו בתוך הגבינה ובתוך החומס אפשר כבר למצוא בשר של חיות קטנות. זה היה אור אועקה שכינס את כל הצימחונים לאספה כללית, בה הוחלט לשלוח מרגלים שיחפשו מקום מבודד כזה, שריח של קבאב או ששליק לא מגיע לשם. אם היו שואלים אותי, הייתי אומר להם שמקום כזה אפשר למצוא רק בנכבי הכספה של בנק לאומי ליש-ראל, או עמוק-עמוק בלב הכור האטומי, בשכונת לאורניום 987. כיוון שלא שאלו אותי, מצאו מקום כזה בגליל, על מדרונו של הר, שעל פיסגתו יכול כל פזול לראות במבט אחד, גם את הימית-היכוז וגם את ים כנרת.

בנובמבר 1958 הגיעו הנחשונים: 20 רוקים ו-3 משפחות. הם מצאו כפר עזוב ונטוש, שהרצפה שלו מכוסה קוצים, חוחים, דרדרים, סרפדים ויבלית. לא ראו מלמעלה אפילו בלטה אחת. על הקירות מבחוץ, טיפסו חרדונים ושומיות ובפנים טוו להם העכבישים יליונות של משכית הכל היה צימחוני וטבעוני מאוד באחריות על הסכין. התיישבו להם הרחקים והמשפחות בבתיים הנטושים ויצאו מיד לעבודת חוץ, ממנה הם מתפרנסים עד היום הזה. אל תסיקו מכך, שהמושב לא משתלם מבחינה חקלאית. להיפך, יש כל הסיכויים שמושב עמירם יהיה המושב הכי רוטאבילי בהתיישבות העובדת, מפני שלא מגדלים כאן פרות (רחח נקי של 500,000 ל"י לשנה!) ולא תרנגולות (רחח נקי של

מרעה דשן לצימחונים

1,000,000 ל"י לשנה!). אם היה להם שכל, והיו מחסלים גם את עצי-הפרי ואת הכחורות, היה הרוח השנתי, הנקי מהפ" סדים, קופץ בוודאי למליונים רבים של לירות. אבל גם כך המצב שפיר, מפני שבין כה וכה אין המטע הזה נושא עדיין פרי.

בתנאים כאלה יש להניח, שכל אחד מהקוראים רוצה לדעת מה אוכל צימחוני כזה לארוחת-הצהריים. תפסתי איפה את המוכיר, מנחם פלדי, והוצאתי ממנו בעורמה את תפריט היום:

ארוחת בוקר: כל פרי בעונתו. (תן לו תפוח בחורף,

לא יאכל בבוקר! תאנה באביב, לא יאכל בבוקר! תפוח בקיץ, לא יאכל בבוקר! רק פרי בעונתו).

ארוחת צהריים: ירק חי או אפוי. (חס ושלום לא מבושל, מפני שהבישול הורג את התיטאמינים).

ארוחת ערב: מפתחים גרעינים עם קצת סלט (גרעיני חיסה, שיבולת-שועל, דורה, גריסים ותרסיס).

חוץ מזה, מקנחים כל סעודה בשלוש משפחות של נוצרים אמריקאים מכת האדונטיסטים.

כדי שתבינו כיצד הגיעו הנוצרים האמריקאים לתוך התפריט היומי של הצימחונים, צריך שתדעו שאלה לא סתם נוצרים אלא אדונטיסטים, כאלה שמאמינים בתנ"ך וביתחוד בספר דניאל. כשרצו להצטרף למושב, לא ראו זאת בחוגי הסוכנות בעין יפה, מפני שלא נהוג אצלנו לתת לגוי אדמה לאומית. אבל הצימחונים אמרו שהם לא מתחש-בים בדת, מפני שהצימחונות זה כבר דת מספיק. גם ישראל גורי, נציג הצימחונים בכנסת, תמך בזה ושלה את אשכול לשכנע את בן-גוריון. אחרי שאישרו לאדונטיסטים את ההתיישבות, דרשו מהם להצטרף גם לאגודה השיטופית ולחתום על ניירות. כשקראו הנוצרים את האותיות הקטנות של החוזה, הבינו, שאם הם חותמים על זה, הם מחליפים מיד את השילוש הקדוש של האב, הבן ורוח הקודש בשילוש קדוש אחד, של המרכז החקלאי, ברית הפיקוח וארגון המושבים.

מה אנד לכם, אנשים פאנאטיים. לא מבינים שבארץ ישראל לא צומח שום דבר בלי חותמת רשמית. צריך הייתי לשלוח להם עשב אחד שאני מכיר, שכמה שלא תזבל אותו ותשקה אותו, לעולם לא יגבוט עד שלא קיבל אישור מלמעלה.

מחוז התפריט היומי, יש לצימחונים גם אידיאולוגיה, שאותה הם לועסים בין ארוחה לארוחה.

את הסבר האידיאולוגי קיבלתי מיהודה כרמלי, צימחוני מזוקן, שאם לא היה כל-כך צימחוני, הייתי מוכן להתערב שהוא אחד מאנשי קאסטרו מקובה. קודם כל אמר לי כרמלי שאני צריך להיזהר מאוד בציטוט דבריו, מפני שיש לו נסיון עם עיתונאים, והוא מכיר את הנטיה הנפשית שלהם לסלף דברים. לכן רשמתי את דבריו בזהירות מרובה, ואני נותן אותם מילה במילה, בלי פירושים.

"יש כל מיני צימחונים. יש צימחונים מטעמי בריאות, כמו אחד, למשל, שיש לו אלקוס והוא רואה את כל העולם דרך חור האלקוס, וחוזי מזה לא מעניין אותו שום דבר. יש גם צימחונים מתוך רחמנות ויש מטעמי מוסר, ואחרים, אשר רואים בצימחונות תשובה לבעיות החברה. יש גם שמגיעים אליה, בדרכם אל הבדידות והטבע".

"אני" אומר כרמלי, "הגעתי אל הצימחונות מפני שאני שואף לחיים פשוטים. מה שאחרים מוצאים בסוציאליזם או בדת, מוצא אני בצימחונות ובטבעונות. אנשים חושבים שככל שהאדם מתפתח יותר, כן גדלים צרכיו. אני יודע שההיפך הוא הנכון. ככל שהאדם מתפתח יותר, כן מצטמצמים צרכיו. לא אנד לו שכולם חושבים כמותי. יש גם צימחונים המחפשים לוקסוס, וזה כמו אותו אחד שרצה לאכול פירות טבעיים שצומחים ישר על העץ, אבל כדי לקטוף אותם, היה טס מעץ לעץ בהליקופטר".

בעת שדיבר אלי כרמלי, הצצתי החוצה דרך החלון וראיתי בקצה הגביעה את הקוטג' בן הקומות שבונה לו בחבר-הכנסת ישראל גורי, מסתבר איפוא, שאמת דיבר כרמלי, ואין תמימות דעים בענין התפתחות הצימחונים או צמצום ההתפתחות של האדם המודרני המתקדם. כיוון שהתחלתי גם אני ללעוס את האידיאולוגיה הצימ-חונית, התחלתי לחוש בבטני, זה הזכיר לי מיד, ששכחתי לשאול את מארחי מה בענין המחלות הצימחוניות שאפשר לקבל מדיאטה צימחונית.

"איפה מחלות?" אמר מנחם פלדי. "אני אף פעם לא הייתי חולה".

"אף פעם לא היית חולה? אפילו לא קיבלת נוזלת בחורף?"

"אני אף פעם לא חולה. לפעמים אני מקבל חום. אבל חום זה לא מחלה. חום זה תרופה. הן 40 מעלות חום, או מה שאתה מקבל תרופה של 40 מעלות חום, או מה שאתה עושה נגד זה?"

"אתה מצחק אותי. מה פיתאום להילחם נגד תרופות? נלחמים רק נגד מחלות, ולא נגד תרופות!"

"ורופא יש לכם?"

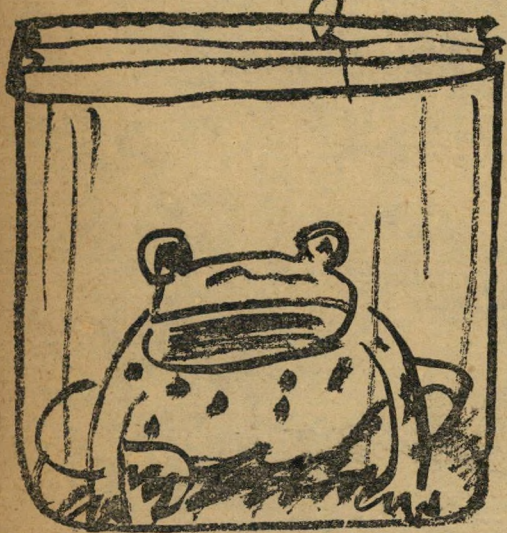
"יש רופא של קופת-חולים, אבל הולכים אליו רק בשביל לקבל אישור לביטוח לאומי. הוא בא פעמיים בשבוע, אבל אין לו עבודה, מפני שאצלנו לא מאמינים ברפואה של תרופות סינטטיות וכדורים. אנחנו מאמינים רק ברפואה טבעית. הנה, הילדים שלי, פעם קיבלו ילד אחד חום של 41 מעלות. מה אתה חושב, רצנו לרופא? עשינו לו חוק, נתנו לו תה לשתות ואמרנו לו שלא יאכל עד שהחום יחלוף. הוא הבריא כמו כלום. מה שאנחנו רוצים, זה שיאשרו לנו חובש משלנו וזה הכל. לא צריך רופאים. חוץ מזה, יש אצלנו עכשיו חולית-סקר של האוניברסיטה, שבורקת אם האוכל שלנו בריא, ואם אפשר לחיות בלי מלח, מפני שאנחנו לא אוכלים מלח. כל מה שאני אוכל, אני רושם בדיק על גיר, ופעמיים בשבוע שוקלים אותי

ולוקחים ממני בדיקות שתן. אתה עוד תראה שהם יוכיחו שאוכל צימחוני יותר בריא מהכל".

טלפון שבור

נכנסתי לבית-מירקחת. הנחתי עשרים וחמש אגורות על הדלפק וביקשתי קו כדי לצלצל לירחמיאל שלח ולומר לו שלא ישלח לי את הצפרדע בציננת אלא בתיבת קרטון. מפני שנוכחתי כי הצפרדע יכולה להתחלק על הזכוכית של הציננת ולשבור רגל חלילה. קיבלתי קו וחיגתי 92700. הקו היה פנוי לשמחתי ואחרי כמה ברררר ברררר... ברררר ברררר... הרעמ את השפופרת.

"את מר שלח אבקש."
"איה שלח?"
"את ירחמיאל שלח."
"באיזה ענין?"
"בענין הצפרדע!"
"אין אצלנו אחד כזה. איה מספר חיגת?"
"חיגתי תשע שנים שבע אפס אפס."
"טעות אדוני, פה זה שש שנים ארבע אחד אחד!"
החורתי את השפופרת למקומה. שילמתי עוד עשרים

הצפרדע בציננת הזכוכית

וחמש אגורות וביקשתי עוד קו. רק הרמתי את השפופרת יצוץ לא הספקתי לחייג והנה אני שומע:

"מה את אומרת לוה?"
"לוה מה?"
"לוה שציפור נכנסה להריון!"
"מה? עוד פעם? לא מאמינה!"
"בחיי! אני נשבעת לך! הקוסמטיקאית שלה אמרה לי." סגרתי את השפופרת הרמתי שוב, ואין קול. הקו שלי נגמר. שילמתי עוד עשרים וחמש אגורות וקיבלתי קו נוסף. הרמתי את השפופרת בזהירות והתחלתי לחייג תשע, שנים, שבע, אפס... שוב נתפס הקו שלי באיזה קו אחד ואני שומע איך מהנדס אחד מסביר למהנדס שני שמספיק מאה שקי מלט בשביל הקומה השלישית.

עדיין לא תפסתי את ירחמיאל שלח, וכבר עלה לי הדבר בשלוש יחידות. אבל לא היתה לי ברירה ושלמתי בשביל עוד קו. חיגתי את המספר שלי ובצד השני תפוס. כחיתי דקה וניסיתי שוב והנה נגמר לי הקו ועוד רבע לירה לידה לטמיון.

אם זה לא היה בענין הצפרדע, הייתי מוותר מוזמן. אבל הצפרדע נחוצה לי לנסיגות מדעיים ואני צריך אותה במצב טוב בקופסת קרטון. קניתי עוד חמשה קווים באותו בית-מירקחת והספקתי לשמוע שתי שיחות חוץ מירושלים עם בנק לאומי, רכילות אחת מסמרת-שער על איש שאני מכיר ובדיחה חדשה על טולידאנו, שסיפר רופא עיניים לרואה-החשבוניות בבית-החולים אסותא. רק בשיחת הטלפון ההמישית הצלחתי לתפוס סוף סוף את ירחמיאל שלח ולתת לו הוראות בענין הצפרדע.

למהר, כשיצאתי לרחוב, היה כל מי שפוגש אותי בדרך, מברך אותי משלוש יפה, ושואל אותי אם קיבלתי את הצפרדע שלי במצב טוב. "מנין לך עסקי הצפרדעים שלי?" הייתי שואל.

"זה רק במיקרה. ניסיתי לצלצל אתמול למישהו ודרך אגב שמעתי איך אתה מבקש את ירחמיאל שישלח לך את הצפרדע בקופסת קרטון".

מול שדברתי בטלפון רק על צפרדעים, צמרמורת עוברת בגופי כשאני רק חושב מה היה קורה, לי דיברתי בטלפון על היה אחרת.